

v Římě 29. dubna 1970
ve výročí úmrtí svaté Kateřiny

DOPIS MAGISTRA ŘÁDU K PROHLÁŠENÍ SVATÉ KATEŘINY UČITELKOU CÍRKVE

BRATR ANICET FERNANDEZ, VELMISTR ŘÁDU KAZATELŮ, POSÍLÁ VŠEM BRATŘÍM A SESTRÁM, ČLENŮM RODINY SV. DOMINIKA POZDRAV A PŘÁNÍ, ABY DOKONALE POROZUMĚLI BOŽSKÉ NAUCE.

Jak víte, prohlásí Svätý Otec Pavel VI. 4. října tohoto roku SVATOU KATEŘNU SIENSKOU ZA UČITELKU CELÉ CÍRKVE; svůj úmysl projevil už 15. října 1967. (Acta Apostolicae Sedis 1967, str. 1047).

Tato vynikající událost má zvláštní vztah k ŘÁDU BRATŘÍ. KAZATELŮ, neboť svatá Terezie z Avily a svatá Kateřina Sienská jsou první ženy, jimž se dostává cti přijmout tento titul; rovněž svätý Tomáš Akvinský byl první řádový svätý, který byl zvláštním výnosem římského Velekněze vepsán do seznamu církevních Učitelů.

Není naším úmyslem připomenout Vám zde bohovědné a právní důvody tohoto prohlášení (Analecta O.P. 1970, svazek II.). Uvážíme spíše s vámi některé zvláštní rysy sv. Kateřiny, která se tímto prohlášením před námi vznáší jako UČITELKA MYŠLENÍ V CÍRKVI A V ŘÁDU.

1) PODSTATNÉ ZNAKY SVATÉ KATEŘINY

Co na prvním místě vyznačuje její nauku, pochází ze zvláštního charismatu DUCHA SVATÉHO, jímž byla omilostněna a který se jmenuje DAR MOUDROSTI.

V duši této panny plála tak mocně láska k Bohu a lidem, že v sobě prožívala v nejvyšší míře dar moudrosti, který je korunou ctnosti lásky. Vzneseným způsobem pronikala do Božích tajemství a dovedla je podávat druhým. Pozoruhodným způsobem uměla posuzovat vše ve světle Božím, a řídit se jím sama i usměřňovat ostatní na cestě věčné spásy (Sv. Tomáš, Summa Theol. II-II 45, 1 a 5).

Druhá důležitá známka vyplývá z nadpřirozené víry, „jež se opírá o božskou pravdu jako prostředek důkazu“ (tamtéž 1. 1). Vskutku, jak bylo před nedávnem napsáno, „... je hlavní známkou DIALOGU mezi BOHEM a lidmi PRAVDA, neboť pravda je podstatným obsahem této knihy, zřejmým výrazem myšlení a činnosti svaté Kateřiny, znamením způsobu, jak mluví a píše“ (11 Dialog, vyd. G. Cavallini, Řím 1966, str. 19-23).

Tak vysoký stupeň lásky a moudrosti ji dovedl k nazírání PRAVDY takovým způsobem, že Kateřina mohla vztáhnout na sebe to, co vypoví dá VĚČNÝ OTEC o ostatních Učitelích: „Byli

ponoření do Krve Páně a jí zanícení, v ní nalézají oheň mé lásky; tato LÁSKA je oheň, který vychází ze MNE, aby uchvacovala jejich ducha i srdce a podávala v oběť všechna jejich přání. Pohled jejich chápání se pak vznáší ke MNĚ, aby nazíral na mé BOŽSTVÍ, a tak unáší s sebou i vůli, která se spojuje se mnou, abych jí byl pokrmem... Tímto světlem, jež ozařovalo pohled jeho rozumu, mě viděl Tomáš Akvinský, a tak si získal mnohonásobnou jasnost svého vědění, stejně i Augustin, Jeroným, ostatní Učitelé a moji svatí“ (Dialog, vyd. J. Hurtaud, Paris 1913, str. 84-85).

JEDINÝ SYN BOŽÍ žil a zjevil tuto cestu lásky a pravdy ve své lidské přirozenosti, kterou pojal do své osoby, když se pro nás stal „*jakoby mostem, který opět spojuje nebe se zemí... ON je cesta, která má podobu mostu. ON řekl, že je PRAVDA. Je něco pravdivějšího, když je JEDNO SE MNOU, který jsem PRAVDA NEJVYŠŠÍ? Kdo HO následuje, kráčí po cestě PRAVDY... Na tomto MOSTĚ NAJDEME POHOSTINSTVÍ CÍRKVE SVATÉ, kde se rozdává CHLÉB ŽIVOTA a podává nápoj KRVE, aby se poutníci, moji tvorové, neodchýlili z cesty nadměrnou únavou. To jsem měl na mysli, když má láska zařídila, aby se vám podávala KREV a TĚLO MÉHO JEDNÉHO SYNA, PRAVÉHO BOHA A PRAVÉHO ČLOVĚKA“ (Dialog, kap. 26-27).*

„Komu zanechal klíče této KRVE? Slavnému apoštolu Petrovi a všem, kteří přišli a přijdou po něm... Ti všichni mají a budou mít tutéž autoritu jako Petr... Od mého KRISTA na zemi vyšel celý řád duchovních, a jemu přísluší přidělovat každému jeho poslání – rozdávát tuto předrahou KREV“ (Dialog, kap. 115).

Touto dvojí charakteristikou lásky a pravdy se tedy vysvětluje učení o Kristu a o Církvi. A jako u KRISTA je KREV nejvyšším svědectvím vtělené PRAVDY a LÁSKY, tak je v Církvi PAPEŽ, KRISTŮV NÁMĚSTEK, hlavním strážcem této KRVE.

2) ČASOVOST SVATÉ KATEŘINY V CÍRKVI

Jestliže měla sienská panna během staletí rozličnými způsoby svým životem a svými spisy veliký vliv v Církvi, je třeba připomenout, že v současné době má ještě více než předtím přispívat k jejímu lesku.

Připomeňme si tu slova II. Vatikánského sněmu: „*Lidské pokolení prožívá dnes nový věk svých dějin, poznačený hlubokými a prudkými změnami, rozšiřujícími se poněkud po celé zeměkouli... Proměna smýšlení a zřízení často přivádí k tomu, že se znovu přezkoumávají přijaté hodnoty, zvláště v řadách mládeže: mladí nebývají často spokojeni se svým stavem; jejich neklid je dokonce vede k odboji, a přesvědčení o své důležitosti v sociálním životě, žádají, aby se v něm co nejdříve domohli odpovědných postavení“ (konstituce „O Církvi v dnešním světě“ – Gaudium et spes, č. 4, 7).*

V této době, kterou nazýváme dobou přechodu, přichází mladá a nebojácni Kateřina znova na pomoc všem, zvláště mladým, aby jim ukazovala cestu opravdové obnovy a pokroku. K tomu je třeba spojovat VĚRNOST S ODVAHOU a bohatství původní tradice s bohatstvím objeveným nebo s tím, které zazářilo v novém světle. Kateřina vskutku prožívala dobu velkých převratů v Církvi a v civilní společnosti údobí vstupu ze středověku do renesance. Navíc nás učí, jak hledat a nalézt ve všem hledisko duchovní v záležitostech časných i politických; tím už

jakoby předem ohlašovala II. Vatikánský sněm a jeho pastorační konstituci „O Církvi v dnešním světě“: RADOST A NADĚJE.

I to, že je Žena poprvé vepsána mezi Učitele církevní, zapadá dobře do okolností a požadavků naší doby, do jedné ze tří jejích příznačných vlastností, totiž, jak už to zdůraznil papež Jan XXIII: „*Vstup ženy do veřejného života, což se snad více projevuje u národů křesťanské civilizace ... Žena si stále více uvědomuje svou lidskou důstojnost, nedopustí, aby se na ni pohlíželo jako na bytost bez osobnosti nebo na jakýsi nástroj; vyžaduje, aby se s ní jednalo jako s osobností jak v domácnosti tak i ve veřejném životě*“ (Enc. „Mír na zemi“, 11. 4. 1963, a Poselství ženám, 8. 12. 1965).

Které ženě se podařilo více a vhodněji než svatě Kateřině Sienské pozvednout, poctít a proslavit tuto důstojnost ženy ve společnosti lidské a křesťanské? Stejně i to, co tak svatě splnila, je krásným příkladem, jak uskutečnit nauku o apoštolské práci laiků, jak ji předkládá II. Vatikánský sněm v dekretu „O apoštolátě laiků“ – „*Apostolicam actuositatem*“.

A konečně – za třetí – učení svatě Kateřiny nám dovolí přesně vyložit a uvést do praxe v celé poctivosti zřejmé znamení našeho času, jež tak rádi nazýváme slovy „dialog“ a „kontestace“.

Její celý život byl dialog, a to takový dialog, že se v něm po příkladu svatého Otce Dominika mluvilo jen „*s Bohem nebo o Bohu*“ ve prospěch spásy duší. (Monumenta historica O.P., XVI, str. 135, 151, 155, 161, 165).

Všechny její spisy byly rovněž dialog: s nebeským OTCEM v její hlavní knize „DIALOG“, která je rozmlouvou v nejvlastnějším smyslu, anebo v jejích velmi vroucích MODLITBÁCH; a dialog s lidmi rozličných míst a všech stavů v jejích LISTECH.

Tak rozmanitý apoštolát svatě Kateřiny byl kontestací, odporem, ale především odporem proti hříchu: hřích se totiž staví proti Bohu, musíme mu odporovat celou silou a stálostí, v moci a ve JMÉNU BOŽÍM. Jestliže je dovoleno odporovat, pak jedině v míře, pokud napadáme hřích.

ROZHOVOR I ODPOR vycházejí, jak tomu učí Kateřina, z lásky, žijí z lásky, jejich osou je modlitba a cílem je nadpřirozené dobro Církve. Třeba je konat v duchu úcty, pokory a poslušnosti. Kateřina nás na to sama upozorňuje: *ať už jde o povzbuzení nebo napravování: „Nikdy nebýt ani trochu nespravedlivý k druhým, ani se domýšlivě nepřeceňovat“.*

To její kouzelné „*CHCI!*“, které je strhujícím projevem její osobnosti, jejího genia a ducha, a její silou, je právě tak neodolatelným projevem její pokory a poslušnosti.

Tak v listech papeži nikdy neopomene prosit za odpuštění pro sebe a pro svou nevědomost a velikou smělost.

Když jde o úpadek kněží, říká VĚČNÝ OTEC v Dialogu: „*To on – PAPEŽ – si stanoví své pomocníky, jemu tedy přísluší napravovat je v jejich chybách... To jsou moji KRISTOVÉ! Největší neštěstí, do něhož by mohl kdo upadnout, je, když si přisvojuje být na nich vykonavatelem spravedlnosti*“ (Dialog, kap. 115).

Tím, že předem uskutečnila nauku druhého Vatikánského sněmu, vlévá Kateřina do duše všech „*touhu po takovém dialogu, konaném jedině s čistou láskou k pravdě a také s příslušnou rozvahou a obezřelostí. Poněvadž BŮH OTEC je POČÁTEK A CÍL všech lidí, jsme povoláni*

být bratřími... Církev se v síle jejího vlastního poslání jeví jako znamení tohoto bratrství, které umožňuje čestný dialog a dává mu sílu“ (Konst. RADOST A NADĚJE, č. 92).

3) ŽIVÁ PŘÍTOMNOST SVATÉ KATEŘINY V ŘÁDĚ

Není pochyby, že nová UČITELKA CÍRKVE osvětluje a uskutečňuje nejprve „*onu naukovou službu Církvi a všem lidem*“ (Stanovy O. P. 1969, č. 77, II), kterou považujeme za hlavní úkol našeho řádu, úkol, jenž se musí opírat o studium a kázání.

Kateřinina planoucí láska k VĚČNÉ MOUDROSTI VTĚLENÉHO BOHA, K UKŘÍŽOVANÉMU KRISTU, výrazně mluví o tradiční známce dominikánské duchovnosti. Připomeňme si, co říká VĚČNÝ OTEC svatém Dominikovi v DIALOGU:

„Jeho úkol byl stejný jako u SLOVA, MÉHO JEDINÉHO SYNA. Svým podstatným určením se zjevil světu jako apoštol, tak mocně působily pravda a jas, jimiž zaséval mé slovo“ (Dialog, kap. 158).

Vzpomeňme též, jak Kateřina velebí „*slavného Tomáše, který šířil světlo ve svém Řádě, a v celém tajemném těle svaté Církve tím, že zaháněl temnoty bludů*“ (Dialog, kap. 158).

Připomeňme si význam svaté Kateřiny jako UČITELKY o prvenství ŘÍMSKÉHO BISKUPA, o poslušnosti k jeho osobě, o jednotě Církve, které ona zasvětila svůj život. NOVÁ UČITELKA CÍRKVE potvrzuje vskutku vhodně slova papeže Benedikta XV.:

„V dominikánském způsobu kázání se projevují tři zvláštní známky: velká důkladnost nauková, stálá oddanost APOŠTOLSKÉMU STOLCI, vynikající úcta k PANNĚ MARIÍ.“ (Enc. „Fausto appetente die“, k sedmistému výročí smrti svatého Dominika).

Zvláštním způsobem září svatá Kateřina Třetímu řádu, jehož je patronkou, je příkladem sestrám našich Kongregací, členům našich sekulárních Institutů a našich Bratrstev laických (Stanovy O. P., č. 144, 147, 149).

Z podobného důvodu, a to je zvlášť významné, působí SIENSKÁ PANNA svým vlivem na celý Řád v tomto roce, kdy připadá osmisté výročí narození našeho Otce svatého DOMINIKA, které nám připomíná i OSMÉ STOLETÍ ZROZENÍ ŘÁDU.

Do duše svaté Kateřiny jako by „*přešla a se vtělila celá duše svatého Dominika*“, jak se to říká o blahoslaveném Jordánu Saském (MORTIER, Dějiny velmistřů O. P., str. 139).

SVATÁ KATEŘINA, JE NEJEN, JAKO STARŠÍ SESTRA NAŠEHO ŘÁDU: MŮŽE BÝT PŘÁVEM. NAZÝVÁNA JEHO DRUHOU MATKOU A ZAKLADATELKOU.

Dějiny to potvrzují. Připomeňme si jen LIST kardinála Michaela Browna, tehdejšího velmistra Řádu, při příležitosti pětistého výročí svatořečení svaté Kateřiny (Analecta O. P., str. 167-178).

Zvláště jedna věc nám musí v tomto okamžiku ležet na srdci, když se tak naléhá na nutnost obrody a nového rozkvětu Řádu: HLUBOKÁ LÁSKA K ŘÁDU, která nám dá věrně vytrvat v našem vlastním povolání: to sice musí plně přihlížet k dnešní době, ale přitom zůstává stále totéž neměnné a NAD VEŠKEROU DOBOU, neboť „*SLOVO PÁNĚ ZŮSTÁVÁ NA VĚKY*“ (Iz 40, 8 a Náš LIST z 30. 4. 1970. k osmistému výročí narození sv. Dominika), to SLOVO, jež musíme hlásat.

Opět vidíme, jak je nám třeba vážit si příkladu a učení NAŠÍ SVATÉ SESTRY ZE SIENY.

Svatá Kateřina takto definuje ŘÁD BRATRŮ KAZATELŮ:

*„ŘEHOLNÍ RODINA ZCELA ŠIROKÁ,
ZCELA RADOSTNÁ,
ZCELA DÝŠÍCÍ VŮNÍ,
ZAHRADA ROZKOŠNÁ.*

*ALE TI NEŠŤASTNÍ, KTEŘÍ NEPLNÍ JEJÍ PRAVIDLA A PŘESTUPUJÍ JEJÍ NAŘÍZENÍ, JI
PROMĚNILI V NEPĚSTĚNOU A DIVOKOU STEP.*

*Sotva v ní najdeme bývalou vůni ctností a světlo vědění... UŽ NENÍ TÍM, ČÍM BÝVALA
NA POČÁTKU... MĚLA V SOBĚ ŘEHOLNÍKY VELMI DOKONALÉ, KTEŘÍ PŘIPOMÍNALI
SVATÉHO PAVLA“ (Dialog, kap. 158).*

Kateřina nás učí, že hlubokou a naprosto jistou příčinu i obrody i vytrvalosti najdeme „*VE SVĚTNIČCE POZNÁNÍ O BOHU A O SOBĚ*“, jak se o tom klasicky vyjadřuje. Tam je totiž základ duchovního života a obrácení.

Příznačné rysy Kateřininy nauky, které v sobě chovají v jednotě LÁSKU I PRAVDU, se projevují zvláště ve vytrvalé stálosti, s níž rodina KAZATELŮ jde vpřed. „*Ted' není čas ke spánku*“, burcuje naše světice, „*ale je třeba úpěnlivě vzývat NAŠEHO MILÉHO OTCE ŠPANELA, který nespí ani nezapomíná na svůj Řád, ten Řád, který býval vždy ve věrných službách povýšení svaté víry, ale dnes je nějak poskvřen. To mi působí smrtelnou bolest*“ (Epistolario, Listy sv. Kateřiny, List Raymundovi z Kapuy, vydání U. Meattini, Alba 1966, III, str. 99, čís. 344).

4) NASTÁVAJÍCÍ PROHLÁŠENÍ SVATÉ. KATEŘINY UČITELKOU CÍRKVE

Tento slavnostní úkon učitelského úřadu SVATÉHO OTCE PAVLA VÍ. se bude konat, jak už ohlášeno, 4. října tohoto roku ve vatikánské bazilice. Volba tohoto data nám vnuká několik připomínek.

Tato událost připadá na první neděli říjnovou, v níž už po čtyři století slaví Církev i náš Řád PANNU MARIÍ RŮZENCOVOU.

Poznamenáváme k tomu, že úcta svaté Kateřiny byla vždy nějak spojována s růžencovou pobožností, vždyť tradiční obrazy pravidelně zobrazovaly svatou Kateřinu po boku svatého Dominika u nohou MATKY BOŽÍ, která jim podává růženec: KRÁLOVNA KAZATELŮ i jejich DVA PŘEDNÍ SVATÍ jsou obklopeni zástupem bratří a sester.

Pokud jde o Itálii, třeba podtrhnout, že tato NOVÁ UČITELKA CÍRKVE bude prohlášena právě v den, který je občanským zákonem vyhrazen společnému svátku dvou hlavních ochránců země: SVATÉHO FRANTIŠKA A SVATÉ KATEŘINY.

Připomínáme si též, že toto jmenování bude ve stém roce po PRVNÍM VATIKÁNSKÉM SNĚMU, který prohlásil věroučnou definici O PRVENSTVÍ A NEOMYLNOSTI ŘÍMSKÉHO VELEKNĚZE; tato definice plně odpovídá Kateřinině nauce o „*SLADKÉM KRISTU NA ZEMI*“.

JE TEDY POVINNOSTÍ CELÉHO NAŠEHO ŘÁDU účastnit se tohoto památného dne buď poutí do Říma a do Sieny, anebo tím, že slovem i písmem budeme šířit učení naší SVĚTICE; uveřejníme její díla, životopis nebo nějaké studie o ní.

MUSÍME TEDY VŠICHNI POCHOPIT CÍRKEVNÍ DOMINIKÁNSKÝ SMYSL A VÝZNAM TOHOTO PROHLÁŠENÍ, A TO V TOM DUCHU, KTERÝ OŽIVOVAL SVATOU KATEŘINU!

(Zpravodaj mezinárodních dominikánských informací bude přinášet bohaté zprávy o slavnostech 4. 10. 1970)

V NADĚJÍ, ŽE SE NAŠE PŘÁNÍ SPLNÍ, ZDRAVÍME VÁS JMÉNEM PÁNĚ, A Z CELÉHO SRDCE VÁM V TOMTO ROCE OSMISTÉHO VÝROČÍ NAROZENÍ SVATÉHO DOMINIKA A PROHLÁŠENÍ SVATÉ KATEŘINY UČITELKOU CÍRKVE, I JEJICH JMÉNEM, OTCOVSKY ŽEHNÁME

+

v Římě 29. dubna 1970, ve výročí úmrtí SV. KATEŘINY.

FR. ANICET FERNANDEZ,

VELMISTR ŘÁDU.